sunerti, jų galuose kirviu iškirstos 6 cm ilgio ir 10 cm storio sąsparos. Šulinio lentos sunertos tvarkingai, tačiau šulinys apniokotas ir užpiltas žemėmis. Jo dugnas nepasiektas, todėl šulinio gylis neaiškus. Lentų išorėje aptiktas 3–5 cm storio molio sluoksnis. Spėjama, jog šiuo izoliaciniu molio sluoksneliu šulinys buvo apsaugotas nuo nešvarių viršutinių šaltinių ir lietaus vandens. Šulinys užpiltas žemėmis ir nebenaudotas nuo XVII a. vidurio.

XVIII–XIX a. Knypavos gatvės sluoksniai nukasti. XX a. pradžioje Knypavos g. buvo išgrįsta akmenimis. Iki šių dienų gatvės grindinys išliko tik nesudarkytame gatvės V gale, prie Jonušavos turgavietės.

Algirdas Juknevičius

Archeological survey in the Old Town of Kėdainiai, Knypava district

In 1997 in Knypava St., Kėdainiai (the site of the former bus station) an area of 388 m^2 was surveyed. The findings consisted of 2 layers of a 17th century street and a 1,32x1,3 m wooden well. It was established that Knypava St. used to go across land lots of the townspeople.

Kęstutis Katalynas, Daiva Luchtanienė

Tyrinėjimai Vilniuje, Reprezentacinių rūmų teritorijoje, 1996–1997 metais

1996 m. PRI buvo tęsiami tyrinėjimai Vilniuje, Lietuvos Respublikos prezidentūros teritorijoje (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 256–258). Tyrimai vyko parke bei S. Daukanto aikštėje. Iš viso ištirtas 512 m^2 plotas. Parko teritorijoje (plotai Nr. 5, 5a, 6) fiksuotas ir ištirtas beveik 3 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio ankstyviausias horizontas datuojamas XVI a. Lokalizuoti trys XVI–XVII a. pastatai, aptiktas dar vienas – jau šeštasis – šulinys. Taip pat rasta medinių tvorų liekanų, ūkinių duobių, gatvės grindinio iš akmenų fragmentas. Didžiausią radinių grupę sudarė

molinių indų ir krosnių koklių fragmentai. Tarp jų gana originalūs XVI a. pirmosios pusės frontalūs kokliai bei dekoratyvios plytelės, puoštos tamsia švino atspalvio glazūra. Ploto Nr. 5 išpjovoje Nr. 2, XVI a. antrosios pusės horizonte, rasta 10 sidabrinių monetų. Jos blogai išsilaikiusios, apdegusios, trapios.

S. Daukanto a. buvo tiriami 4 plotai, kertantys skverą, apsodintą kaštonais, ir 2 plotai šalia centrinio reprezentacinių rūmų rizalito. Konstatuota, kad čia kultūrinis sluoksnis sujauktas remontuojant rūmus bei tiesiant įvairių laikotarpių komunikacijas. Tyrimų metu aptikta keletas medinių kanalizacijos įrenginių. Tai nusėsdintuvai su mediniais vamzdžiais, trijų tipų nutekamieji vamzdžiai, šulinys, latakas iš lentų ir pusrąsčių. Jie nevienalaikiai, sprendžiant iš radinių ir istorinių planų, datuotini XVII–XVIII a. ar XIX a. pradžia. Gausiausiai radinių surasta plotuose Nr. 14 ir 15. Tai masinė medžiaga – koklių ir buitinės keramikos fragmentai. Plote Nr. 14 buvo aptiktas XVII a. šiukšlynas, jame rasta labai daug kaulinių dirbinių, ruošinių ir atliekų. Tai apipjaustyti elnio ragai, gyvulių kaulų liekanos ir panašiai.

Vykdant archeologinę priežiūrą Totorių g., priešais Krašto apsaugos ministeriją, buvo aptiktos ir fragmentiškai ištirtos mūrinio pastato pamatų liekanos. Jų chronologija, sprendžiant iš statybinių medžiagų ir istorinių planų – XVII a. pabaiga–XVIII a.

Tęsiant tyrimus 1997 m., ištirti 4 plotai (žvalgomosios perkasos Nr. 1 ir 2, plotai Nr. 16, 17). Ištirtas bendras 251 m^2 plotas. Ankstyviausias kultūrinis sluoksnis aptiktas žvalgomosiose perkasose vidiniame ansamblio kieme. Apatinis jo horizontas datuojamas XV–XVI a. sandūra. Jame, be gotikinių krosnių koklių su unikaliais puošybos motyvais, buvo rasta buitinės keramikos, peilių ir jų fragmentų su kaulo ir medžio kriaunomis, ylų, kaulo dirbinių atliekų, Aleksandro denaras, raižytas peilio kriaunų apkalas iš kaulo, geležinės vinys, kilpos ir panašiai (pav. 50). Be to, šiame sluoksnyje buvo rasta didesnė pusė skobtinio luoto, kuris buvo panaudotas antrą kartą – kaip lovys gyvuliams šerti ar girdyti.

Žvalgomosiose perkasose aptikti dviejų medinių pastatų, surėstų ant pušinių polių, apatiniai vainikai, krosnies liekanos. Šių pastatų liekanų V dalis sunaikinta 1977 m., tiesiant šiluminę trasą. Perkasų R pusėje aptikti

XVIII a. arklidžių mūrinių pamatų atraminiai stulpai. Vienas jų buvo „nukirtęs" minėtąjį medinį luotą.

Plotas Nr. 16 buvo kasamas parke, jis jungėsi su ploto Nr. 4 (1995 m.) V sienele. Tyrimų metu paaiškėjo, kad į V nuo 1995–1996 m. aptikto amatininkų kvartalo XVI a. nebuvo gyvenama. Ankstyviausio pastato, surasto 1,8 m gylyje, liekanos datuojamos XVII a. Kiek vėliau, XVII a. pabaigoje–XVIII a. pradžioje, virš jų buvo suklotas grindinys iš stambių akmenų. Ploto PR dalyje, XVI a. kultūriniame sluoksnyje, aptikta medinio latako (rasto plote Nr. 5 1995 m.) ir medinės tvoros liekanų. Archeologinių radinių nedaug. Tarp jų įdomiausias liejimo formos fragmentas. Manoma, jog tai 1995 m. surastos formos dalis. Pilkame ir drėgname difuziniame smėlyje virš įžemio buvo surastas liepos karnų kibirėlis be dugno. Jis buvo iš dalies užkonservuotas *in situ* ir po to nugabentas į P. Gudyno muziejinių vertybių restauravimo centrą tolesnei konservacijai ir restauracijai.

Plotas Nr. 17 buvo kasamas parko ŠV kampe. Čia aptikta mūrinių XVIII–XIX a. pastatų, XVIII a. krosnies pado bei miesto sienos liekanų. Miesto sienos fragmentas yra laikinai užkonservuotas, numatoma jį eksponuoti. Kasant miesto sienos griuvenas išorinėje pusėje, buvo surinkta per 200 XVII–XIX a. varinių ir sidabrinių monetų, beveik tiek pat įvairių sagų, spalvotojo metalo laužo, XVIII–XIX a. puošybos daiktų, stalo įrankių, žirklių, statybinės geležies. Ankstyviausias tirtas kultūrinio sluoksnio horizontas datuojamas XVII a. Įžemis nepasiektas dėl gruntinio vandens.

Vykdant nedidelės apimties žvalgomuosius tyrinėjimus reprezentacinių rūmų teritorijoje, ištirtas 783,75 m^2 plotas. Žemės darbai buvo vykdomi parke bei administracinio korpuso (Universiteto g. Nr. 6) rūsiuose. Parko V dalyje, 30–50 cm gylyje, aptikta XVIII–XIX a. sandūros mūrinio pastato pamatų, XVIII a. akmenų grindinio fragmentų. Parko ŠR dalyje fiksuotas XX a. antrosios pusės vasaros estrados pamatų fragmentas. Prižiūrint parko tvoros pamatų atkasimą bei vietinio laistymo įrenginių trasas, buvo surasta keletas XVII–XVIII a. koklių, buitinės keramikos, čerpių fragmentų, sunykęs Jono Kazimiero šilingas. Administracinio korpuso rūsiuose kultūrinis sluoksnis sujauktas per remontą XIX ir XX a. Aptikta pavienių radinių – koklių, buitinės keramikos, čerpių fragmentų, stiklinių butelių

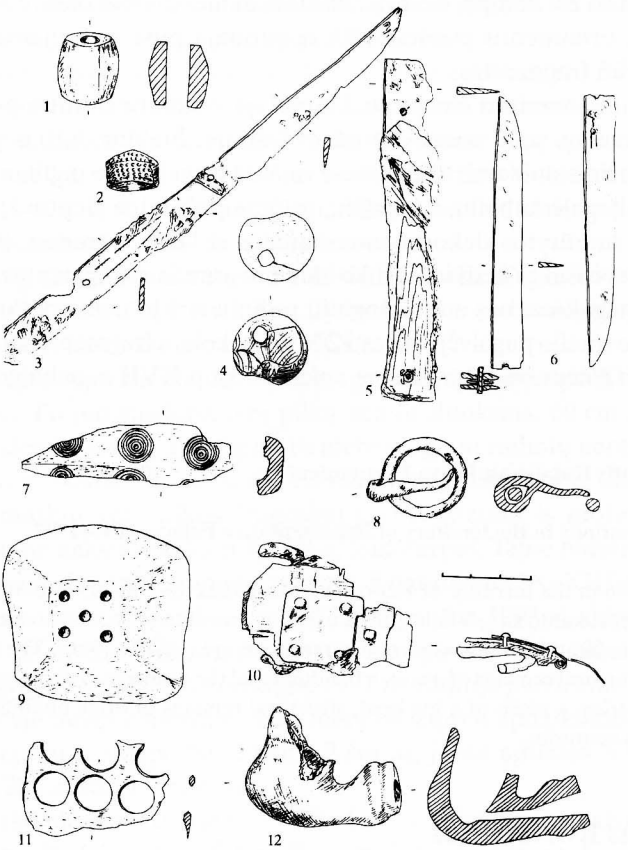

Pav. 50. Vilnius. Radiniai iš Reprezentacinių rūmų teritorijos: 1 – dirbiniai iš kaulo, 2 – antpirštis, 3, 5–6 – peiliai, 8 – sagtelė, 9 – žaidimo kauliukas iš rago, 10 – diržo sagtis, 11 – kaulinio dirbinio atlieka; 12 – pypkė.

Fig. 50. Vilnius. The finds from the territory of the representative castle: 1 – bone artefacts, 2 – thimble, 3, 5, 6 – knives, 8 – clasp, 9 – dice made of horn, 10 – buckle, 11 – waste of bone artefact, 12 – pipe.

šukių. Rūsio PV kampe, įžemyje, fiksuota ūkinės duobės dalis. Joje surastas bangelių ornamentu puoštas (XV a. pirmąja puse datuojamas) puodo pakraštėlio fragmentas.

Administracinio korpuso kiemelyje buvo tiesiamos požeminės komunikacijos senų trasų vietose ar šalia jų. Stebint darbus paaiškėjo, kad kultūrinis sluoksnis tose vietose sujauktas iki įžemio ir giliau. Čia buvo nutiesta begalė kabelių, vamzdžių, įrengta požeminė slėptuvė, pakeistas reljefas, sumūrytos dekoratyvios sienelės iš lauko akmenų. Kiemo ŠV kampe buvo išlikęs nedidelis lauko akmenų grindinio fragmentas. Jo tiksliai datuoti negalima, nes archeologinių radinių virš jo nebuvo. Po grindiniu buvusioje smėlio pagalvėje surasti 2 XVII a. koklių fragmentėliai. Vadinasi, grindinys galėjo būti išgrįstas ne anksčiau kaip XVII a. pabaigoje.

Kęstutis Katalynas, Daiva Luchtanienė

Excavations in the territory of Representative Palace, 1996–1997

In 1996 in the territory of Representative Palace (6 Universiteto St., 28 Totorių St., 3/8 S. Daukanto sq.), Vilnius, IMR examined an area of 763 m². In the excavation work the habitation zones were registered in an area of 783,75 m². The findings included structural remains of wooden buildings and the drainage system from the 16th–17th centuries, a piece of a log boat, structural remains of brick buildings from the 18th–19th centuries.

Linas Kvizikevičius

Žvalgomieji tyrinėjimai Jurbarko senamiestyje

1997 m. Jurbarko senamiestyje LII vykdė žvalgomuosius tyrinėjimus, susijusius su statybomis ir žemės kasimo darbais. Įvairiose miesto vietose ištirti 22 1 m² dydžio šurfai. Daugelyje vietų aptiktas XVIII–XX a. laikotarpiu susiformavęs kultūrinis sluoksnis.